

što iz vječnih voda, na oblacima zadivljeno promatraju u mističnom miru čudesa milosti. Oni svojom mirnom, gotovo antičkom, modelacijom naglašuju svetost doma u kojem na uskrсну noć kroz miris tamjana prodire svećenički glas: „... neka ovu vodu... tajanstvenom primjenom svoga božanstva oplodi da iz neokaljanoga krila božanskoga studenca posvećenjem začet, u novo stvorenje preporođen izroni nebeski naraštaj“. Ta pjesma vječnog veselja, što stoji iznad dnevnih slabosti i grijeha, prožima svu onu nemirnu igru arabeske cvjetne gotike što se raspjevala ispod bogatog vijenca od lišća kao da pjeva u raspjevanom koralu antifonu duhovne radosti: „Obradovao sam se kad mi rekoše: Idemo u dom Gospodnji. Aleluja!“

Veseli čas u domu Gospodnjem jest onaj kad se dijete u kumovim rukama nadvija nad kamenom zdjelom Jurjeve krstionice koju podržavaju ljupki anđelići. Nad njegovom ljupkom glavicom izljeva se voda preporođenja da bi se ponovo rodilo „na novo djetinjstvo prave nevinosti“. U tišini polumraka šibenske krstionice kršćanska duša proživljava novo djetinjstvo, dok se sunčana zraka prokrada kroz prozorčice satkane od vitica i polagano šeta čipkastim reljefnim ukrasima. U krstionici Juraj Dalmatinac je spojio religiozni mir razbujalim oblicima životne radosti. Svojom kamenom igrom ona je poljubac neba i zemlje.

o. Josip SOLDO

Yves Congar

MOJOJ BRAĆI SVEĆENICIMA SVJEDOCIMA EVANĐELJA U SAMOĆI

„Cum ipso sum in tribulatione“

(Ps 90, 15).

Onaj koji piše ove stranice svjestan je da se obraća ljudima, svojoj braći, koji su u muči i u poteškoćama dok se on sam nalazi u sigurnosti, zaokupljen zanimljivim poslom, hvaljen od drugih ljudi, slavljen čak katkada kao onaj koji je doživio sjajan uspjeh. On im međutim povjера bezuvjetnu iskrenost svoje duše. On je sam doživio teške časove, protivljenje, nepovjerenje, samoću, čak i prognostvo. Osjetio je napast da povjeruje da noć neće nikada prestati. Izdržao je jedino podržavan nevidljivom nadom

koju je molitva psalama svaki dan stavljala u njegovo srce i na njegove usne. Napokon on je izišao iz noći, milosrdem Božjim, tek poslije nego je pristao da bude sveden na ništa, da ne uspije ni u čem. Bio je pomognut u tom ne samo milošću Božjom i molitvom psalama, nego primjerom kršćanskih života provedenih ponizno u siromaštvu i potpunoj zaboravi samog sebe; nada sve primjerom svoje majke koja mu je ponavljala ono što je sama primila od svojih odgojitelja: „Tajna je sreće činiti svoju dužnost i nastojati tu naći svoj užitak“. Naglašavala je: „Ne radi se čak o tom da tu efektivno nađemo svoj užitak, jer uvijek nećemo uspjeti, nego naprosto da se trsimo“. Jednoga dana, dok je upravo očajavao, on je primio od jednog dalekog subrata citat iz Rilkea: „Trebalo biti junak i izdržati sve dotle dok ono što je teško ne postane sasvim nepodnosivo; onda se ono promijeni, pa ako je teško, onda je to istinito...“

Jest, kad dosegnemo vrhunac muke i svojih sila, često biva da se nađemo sasvim blizu postignutog rezultata ili vidimo kako sviće, kako smo na izmaku noći...

RAZLOZI MALODUŠNOSTI

Situacija u kojoj se nalazi svećenik u moderno vrijeme

Crkva ima svoje strukture dogmi, sakramenata, discipline i apostolske službe. Ove su strukture bile na široko obrađivane poviješću u njihovom konkretnom obliku, no one dolaze temeljno od božanske ustanove: Crkva duguje svoje porijeklo božanskim pozitivnim činima objave i ustanove, činima, koji poslije nego su izvršeni jedanput u malenom uglu zemlje i u određeni čas povijesti, ipak imaju vrijednost za čitav svijet i sve do konca vremena. Svećenici su na taj način posred ljudi, u golemom svijetu povijesti posvećeni intenzivnom istraživanju, koje se gomila sve više i trajno se mijenja, i koje strastveno zaokuplja ljude, predstavnike ili nosioce jednoga posebnog reda afirmacija, poteza i zahtjeva, za koji oni traže da bude vrhovni i odlučujući za sami ljudski život. Njihov položaj u diaspori čini da oni vode računa ne samo o činjenici da su kršćani u manjini na svijetu, da je Crkva u cjelini nešto maleno nego i o činjenici, koja izvire iz same prirode stvari, da oni predstavljaju jedan posebni i određeni red kao bitan jednom

zauvijek, a ipak sa sveopćim pozivom u beskrajnom svijetu koji se mijenja, i koji se strastveno gomila. Ne mogu a da se ne osjete nekako izolirani.

Izoliran u svijetu

Ovaj osjećaj strahovito je povećan činjenicom što svećenik susreće od strane ljudi kojima je poslan, tako malo shvaćanja i interesa. Pa i kad je simpatičan, nije zanimljiv kao svećenik. Izjavljuju da im nije potreban, da od njega ništa ne očekuju. Postavljen je, već samom činjenicom što je svećenik u neku vrstu samoće, koju on bolno osjeća kao beskorisnost i izolaciju. A de S. Exupery je napisao: „Želimo biti oslobođeni. Onaj koji udara trnokopom želi znati smisao udaranja trnokopom. Udaranje trnokopa jednog kažnjenika, koji ponizuje kažnjenika, nije isto što i udaranje trnokopom jednog istraživača minerala. Kaznionica se ne nalazi tamo gdje se udara trnokopom. Ne radi se o materijalnom užasu. Kaznionica se nalazi tamo gdje udaranje trnokopom nema smisla, jer ne povezuje onoga koji udara sa zajednicom ljudi“.

Zacijelo, svećenik je povezan sa zajednicom ljudi na transcendentnom planu nadnaravnih motiva. Na tom planu nitko na svijetu nije više povezan s ljudima nego on. Ali na ljudskom planu? Kad od njega ništa ne očekuju, kad sve, u sudovima ljudskog običajnog života, njega označuje kao beskorisna, kao biće po strani, manje čovjekom od drugih, on se počne osjećati na rubu ove zajednice ljudi, izvan koje je, zaista, život bez radosti . . .

Katkada su ljudi koji ga okružuju sami neka vrsta robijaša, predanih monotonom i poraznom poslu; oni su izgubljeni ili se nisu nikad ničim zanimali. Jedan moj dobri prijatelj, nekoć župnik u vrlo siromašnoj župi govorio mi je: „Kad bi se oni samo zanimali za kino, ali se ne zanimaju ni tim! Za njih ništa ne postoji nego životinje, blato, zemlja, i ništa osim toga“. Neki mi je drugi govorio na koncu misija koje su nam dopustile da uđemo u odnos s ljudima jedne relativno imućne župe: „Moj oče, vi sada znate moje župljane. Recite mi: s kime ja mogu razgovarati“? I očito, zaista, nije bilo nikoga s kime bi mogao započeti razgovor. Mnogo je svećenika na taj način postavljeno u neku vrstu ljudske pustinje u kojoj njihovi naponi ne nailaze na odgovor.

Osim toga i sile svijeta guše svećenika na mnogo načina.

Izoliran u Crkvi

Mnogi svećenici trpe od izolacije s još jedne druge strane. Ne mogu doći do pravog dijaloga sa svojim biskupom, ili s biskupskom kurijom. S njima se raspolaze a da se s njima ne savjetuju, ne susreću starješine kojima bi oni mogli izložiti svoje poteškoće ili s kojima bi podijelili brigu problema što ih susreću. Odgovara im se s otrcanim formulama, pa i onda kad jednostavnu činjenicu postavljanja pitanja ne smatraju znakom zle volje. Doduše, daleko od toga da je ovakovo stanje općenito. Brojni su primjeri koji ga demantiraju. Ono međutim postoji i pruža mjesto jednoj od najdubljih jadikovki sa strane svećenika. Oni osjećaju da ih ne shvaćaju, da ih ne prate, da ih ne podržavaju. To je uvijek izolacija.

Mnogi također osjećaju da se uzalud trude. Što nisu učinili, što nisu pokušali ili započeli? No svijet se udaljuje sve više i više od onoga što oni predstavljaju.

Svećenika tišti napast osamljenosti i malodušnosti. To su osjetili i sami proroci, i zbog toga su se jдали Bogu. Samuel se tužio što su Izraelci udaljujući se od Boga zatražili kralja. Bog mu je rekao: „Nisu oni odbacili tebe, nego su odbacili mene“ (1 Sam 8, 7). Ilija, jedan od najvećih i najodvažnijih proroka, kojemu je zaprijetila Jezabela, bježi preko pustinje. Tamo zaželite umrijeti i reče: „Sad je dosta, Gospodine! Uzmi moj život jer ja nisam bolji od svojih otaca...“ (1 Kralj 19, 4). I Mojsije je već bio zaželio umrijeti, i Job također, i Jona, i Tobija. Težak je život krcat kušnjama! Sveti su oci tumačili kao pedagoški potez u prilog njegovih učenika postupak Ivana Krstitelja u tamnici koji je poslao svoje učenike neka pitaju Krista: „Da li si ti onaj koji ima doći ili drugoga da čekamo?“ (Mt 11, 2). Mi bismo radije pomislili, kako je pod udarom okrutne uprave tamnice Ivan doživio čas sumnje i tame. Ono što je bilo za njega svjetlo i sigurnost, počeo kolebati.

ODGOVOR VJERE I NADE

Ima situacija čiji je jedini izlaz heroizam. Općenito su poteškoća i kušnja poziv na svetost. Iz njih nikad ne izlazimo točno onako kako smo ušli. Ili prođemo iznad ili ispod, ili se smanjimo ili povećamo. Vojnici koji su se nalazili

u jarcima za vrijeme prvog svjetskog rata pod tučom protivničke artiljerije imali su samo jednu odluku: *bijeg prema naprijed*. To je ono što sv. Pavao zove: „Ne pustiti da budeš svladan zlom nego zlo pobijediti dobrom“ (Rimlj 12, 21). Izlazak treba tražiti u porastu vjere i nade, u svetijem, umrtvenijem, predanijem životu. Drugog izlaska nema. Mi smo natjerani na svetost.

Napast malodušnost dolazi najprije od manjka vjere. A svećenik mora biti čovjek vjere ne samo radi samoga sebe nego i radi drugih. Drugi se mogu osloniti na njega, ali on se redovno ne može osloniti na ljude nego izravno na Boga. Svi vođe Božjega naroda bili su pozvani na ovu bezuvjetnu vjeru bez očevdnosti i oslona. „Svod nebeski ne podržava stup“ (Luter). Svā je avantura vjere u svijetu počela s Abrahamom o kojemu je napisano: „Abraham je povjerovao Bogu i to mu je bilo uračunato u pravdu“ (Hebr 11, 8). „Vjerom je prikazao Abraham Izaka i jedino-rodenoga je žrtvovao onaj koji je primio obećanje . . . Mislio je da je Bog kadar i od mrtvih uskrisiti“ (Hebr 11, 17 i 19). „On se nadao protiv nade i vjerovao da će biti otac mnogim narodima“ (Rimlj 4, 18). Mislimo na to što je bila vjera Abrahama koji je bio pozvan da vjeruje u obećanje baštinika. Vjera kojoj odgovara na početku Evandjelja vjera Marije pozvane da vjeruje da će biti majka ne poznavajući čovjeka.

Božji narod ima početak u bezuvjetnoj vjeri. Treba da sebi predočimo njegov izlazak iz Egipta. Od postaje do postaje preko puštinje narod traži vode da ugasi žeđ (Izl 15, 24; 17, 2). On traži religiozni oslon, želi imati Boga koji ide na čelu pred njim kao što to imaju i drugi narodi (Izl 32, 1). A Mojsije koji za sobom vodi ovaj narod tvrđoga vrata, narod tvrđoglav i pun mrmljanja, umoran i osjetljiv, izdržao je jedino radi jake vjere: „Vjerom ostavi Egipat . . . ustrajao je kao da vidi onoga koji se ne vidi“ (Hebr 11, 27). „Ah, ti si Bog skriveni, ti Spase Izraelov!“ (Iz 45, 15). Napast malodušnosti potječe od manjka čovjekove vjere, ne zbog onoga što je u njemu samom, nego zbog sjemenki dobra što ih je Bog stavio u njega. Zaista, uvijek ima nešto u ljudima, uvijek ima nešto da se učini, no mi ne znamo, jer ne shvaćamo ljude onakovima kakvi su, nego bismo im htjeli nametnuti naše obveze, naše okvire, naše načine rada, a koje oni ne prihvaćaju.

Uvijek treba nešto činiti

Koliko li puta nismo čuli ili sami pomislili: „Ne može se ništa učiniti. Beskorisno je ići tamo k onim ljudima, neće se iz toga ništa izvući. To su lijenčine, to su nevaljanci. Neće nas primiti. S njima ne možemo ništa“.

Međutim ne smijemo gledati na ljude s našega staništa. Treba ih uzeti onakovima kakvi jesu. Treba poći k njima, treba im govoriti, interesirati se za njih i ljubiti ih tamo gdje se nalaze i kakvi jesu. Kardinal Suhard je zapisao u vrijeme rata: „Konstatiram činjenicu: Cjelokupnost našeg pučanstva ne misli više kršćanski. Između njega i kršćanske zajednice postoji bezdan. Da bismo ih dostigli, moramo izići od nas i poći k njima. To je pravi problem“. On je tako otkrio i formulirao u općim crtama isto što je trideset godina ranije otkrio i proživio svećenik (danas kardinal) Cardijn. I njemu je tada njegov dekan rekao o stanovnicima jednog siromašnog kvarta kamo ni on niti ikoji drugi svećenik nije bio nikada otišao: „Ne može se s njima ništa učiniti. Neće vas primiti“. Svećenik Cardijn je tamo pošao već sutradan, zanimao se za život tih ljudi, uzimajući ih onakovima kakvi su bili. Primiše ga. Ponudiše mu kavu. Jednu godinu kasnije, on je tu brojio tisuću žena u jednoj organizaciji apostolata. Pokret JOC rodio se iz toga iskustva. Kasnije, poslije prvih osvajanja, često su pitali Cardijna kako bi trebalo početi. On je odgovarao: — S onim što imaš. Ako treba nešto činiti, to treba ondje gdje nema nikakve nade, s onima za koje su vam rekli i za koje su ustanovili da s njima nema što da se radi. To nije muka pokušati. Jest, isto kao što Bog često odabire one na koje nitko ne bi pomislio, upravo oni koji su tuđi našem sistemu i našim navikama pružit će prvo kamenje za zgradu našeg apostolata.

U našim idejama treba nadvladati izvjesnu klerikalnu sistematizaciju dosta udaljenu od čudesne širine biblijske objave, tradicije i liturgije. Naša klerikalna sistematizacija predstavlja ljudima lice religije bez pravog čovjštva, moralizam koji se ne može pravo ljubiti.

Crkva je klica

Čovjek Biblije je čovjek koji traži istinu, i njemu je dan odgovor po spoznaji koju shvaćamo pod izrazom *pro-roštva*. On traži moć i gospodstvo nad stvorovima; njemu je dano da učestvuje u *kraljevanju* Božjem. On traži prav-

du, bratstvo, mir, zajednicu; njemu je predložen put svetosti, dostojanstvo *svećenika* po molitvi i prinosu. Ove tri vrednote proroštva, kraljevanja i svećeništva pripadaju mesianizmu Božjega naroda i savršeno su ostvarene u Isusu Kristu. Ako je narod Božji, kako to veli u dva navrata dogmatska konstitucija „Lumen gentium“ (br. 9), narod mesijanski, to znači da on donosi svijetu nadu na području tih triju vrednota, da on ulazi u solidarnost sa svim čovječanstvom u trostruko traženje istine, moći i svetog ili s Bogom pomirenog života.

Također saborski tekstovi govore u više navrata da je Crkva ili Božji narod za čitavi svijet klica nadnaravnog života: „Ovaj mesijanski narod, premda ne obuhvaća sve ljude, i koji se više nego jednom ukazuje kao maleno stado, ipak je za sav ljudski rod vrlo moćna klica jedinstva, nade i spasenja“ (br. 9). Pozvani smo da slijedimo kretanje koncila koji je u nauci o Crkvi prešao od statičke i juridičke vizije na dinamičku viziju Crkve, Božjega naroda, nosioca nade i uspješnosti spasa za svijet. Svi mi u srži spontano imamo koncepciju kršćanstva konstatinovskog, teodozijeuskog i karolinškog tipa, jer smo to baštinili.

Crkva se ne ukazuje više kao zatvorena ograda u koju treba ući i tu ostati, već kao znak i dinamičko sredstvo nacрта Božje milosti za sve ljude. Može se zapaziti da se i u ljudima koji je ne priznaju nalazi i djeluje kvasac istine i dobrote, što je također dar Božji. Ova dinamička vizija traži da se prizna vršenje misije i apostolata u obliku dijaloga. Ne smijemo na to gledati kao na unošenje svjetla u svijet koji bi bio samo tama. Treba priznati ono što kod njih ima od Boga i za Boga.

Premda je narod Božji malobrojan, uvijek ima obilježje klice i prvinâ. Tu ne odlučuje kvantitet. Što život kvantitativno predstavlja prema golemoj masi materije? A čovječanstvo u odnosu na život? Izračunato je da bi svi ljudi uronjeni u ženevsko jezero podignuli površinu vode tek za 27 cm. Uza sve to upravo su ljudi nosioci razvoja i uspona svijeta, a među njima na poseban način sveti, kako to pokazuje Bergson u „Dva vrela morala i religije“.

Pogledamo li u Bibliju, tamo ćemo naći univerzalistički smjer što polazi od malene skupine ljudi koji su kao prvine u odnosu na čovječanstvo. U toj perspektivi treba gledati prisutnost relativno malene Crkve u golemom svijetu.

Nismo sami

Usto svaki čovjek u malom kutu zemlje gdje je pozvan da baca ponizno svoje sjeme mora znati da nije sam. Ima prije svega ono što se nevidljivo izgrađuje u dušama. Ne samo naš osobni život nego je i naš apostolat skriven s Kristom u Bogu. Ono što mi radimo izgrađuje se s druge strane zavjese. Pravi i vjerni Svjedok o tom vodi računa u svojoj knjizi života. Brojni prividni neuspjesi međutim pred Bogom ulaze u konačnu bilansu koju će pokazati „Kristov dan“ (1 Kor 3, 13). No moramo sebi reći da nismo sami. Koliko se puta kao propovijednik nisam upitao o uspjehu ovog ili onoga govora. Naoko ništa. Kao da se ni jedna osoba nije promijenila. No ni jedan govor ne smijemo izdvajati iz golemog naprezanja katoličkoga propovijedanja. U isti čas, i prije njega, bezbroj je drugih obogatilo siromaštvo moje riječi. Ono što je slabo kod jednoga podupire snaga velikog mnoštva. Zacijelo, moj govor ili moja konferencija nisu proizveli nikakav značajni učinak, a ipak skup svih ovih slabosti daje pozitivni rezultat. Koji put neprekidne kiše nagovijestaju da neće biti ni zrna za berbu, pa ipak se na koncu konca nađe nešto.

Prema tome na području Evanđelja zaključni račun ne može nikada iznositi nulu. — Koje je stoljeće, poslije onih prvih, bilo više evanđeosko? Zar nema posvuda aktivnoga kvasca misli, svjedočanstva, rada? Zar Crkva nije podigla nove forme i nove strukture djelovanja? Nek se ne govori da nije ništa učinjeno. Radije bih dao pravo Newmannu, prema kojemu je svećenik „čovjek koji je prezren... a koji uspjeva“.

To očito ne smeta da tu i tamo kršćanstvo ne doživi neuspjeh i da se možemo bojati za uspjeh izvjesnih pothvata sistematskih gušenja ili eliminiranja. Nije li Sjeverna Afrika brojila nekoć više stotina biskupija?

Tajna apostolata

Moramo dublje zaći u tajnu apostolata. Najprije moramo ozbiljno uzeti izvjesne podatke objavljene eshatologije. Sv. Pavao kaže da naša glavna borba nije protiv ljudi nego protiv onoga što on zove „moći“ (Ef 6, 13). Pod tim možemo shvatiti nevidljive osobne sile koje se protive dolasku Božjeg kraljevstva i koje u tu svrhu iskorištavaju kolektivne strukture u kojima se umanjuje čovjekovo dje-

lovanje: politička moć, novac, propaganda, javno mišljenje, mit konfora, znanosti, progresa, rase, nacije, udruženja itd., čak još suptilnije, u nekim doktrinalnim ili religijskim nastrojnostima. Ovaj se Pavlov podatak povezuje s opomenama božanskog Spasitelja iz knjige Otkrivenja o zvijeri i lažnom proroku koji joj služi. Zvijer je ljudska moć koja se izdiže u apsolutno biće i koja traži teoretičare da bi poduprla svoje pretenzije. Mi smo uvjereni u konačnu pobjedu Gospodina kojemu služimo, a on nas je sam opomenuo da će se tajna zloće gomilati u svijetu u isto vrijeme dok budu klice dobra rasle do žetve.

I u situaciji koja po ljudsku izgleda očajna treba sve očekivati od milosti, tj. od onoga što ne posjedujemo, čime ne raspoložemo, što ne ovisi o nama nego o samom milosrđu našega Oca. Ovdje je potrebna vjera Abrahamova, vjera u Boga koji može povratiti život i preko smrti (usp. 2 Kor 1, 8—11). Molitva psalama, ako nam je Bog dao milost da u nju uđemo, postaje vapajem i dapače odahom naše duše. Psalmi su molitva naroda vjere i nade. Po njima vjerni puk i svaka vjerna duša govore Bogu tokom svih poteškoća u kojima se nalaze: Ti si moj Bog, ti ćeš uvijek biti moj Bog. To se zbiva katkada u radosti njegove službe i njegovih blagdana, a katkada u tjeskobi i zapuštenosti.

Mudrost križa

Kušnje kršćanina, posebno kušnje apostola, imaju smisla jedino sa stanovišta Krista Isusa. To su njegove patnje koje apostol trpi za njegovo tijelo koje je Crkva. Naše poteškoće ne treba gledati nipošto odvojeno i u njihovim samim granicama, nego kao momenat ove goleme cjeline, koekstenzivno s mesijanskim djelom. Poviješću svijeta dominira Kristov križ. Isus Krist je uvijek sam na križu, no spašenje se za svakoga pojedinca sastoji u tom da se sjedini s njegovom samoćom, isto kao što se naša služba sastoji u tom da sjedinimo svakoga čovjeka s Gospodinom na križu: vjerom i sakramentima vjere ili drugim tajanstvenim putovima, kojih smo mi posrednici, sve da to drugi i ne znaju, a ni mi sami. Jest, Isus je sam na križu, no on recitira 22. psalam koji počinje riječima: „Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?“ a završava sa sigurnošću nade (r. 23, 25, 30).

„Naviještat ću ime tvoje braći svojoj,
slavit ću te usred skupštine.

On nije prezreo niti odbio bijedu nevoljnika,
nije sakrio lice svoje od njega,
već ga je uslišao kad ga je zazvao.

Duša će moja živjeti njemu,
potomstvo će mu moje služiti.

Ono će o Gospodinu pripovijedati
naraštaju koji će doći.

I naviještat će pravdu njegovu narodu budućnosti:
„Gospodin učini djelo spasa!“

Sve je ovo izvanredno uzvišeno. To je ono što smo nazvali bijegom prema naprijed ili što smo označili pozivom na svetost koji se nalazi u svakoj teškoj kušnji. Tim više što se u svakoj pravoj poteškoći i u najzadnjoj od svih, a ta će za svakog pojedinca biti njegova smrt, čovjek nalazi sam. Oh! kako bih htio doći ponizno, prijateljski svakome od moje braće svećenika koji trpi u samoći. Htio bih da on ne vidi u ovih nekoliko stranica naprosto lijepe riječi koje je lako izgovoriti, ali onome kome ništa ne manjka. Kad one ne bi izlazile iz srca mojeg proživljenog uvjerenja, ja ih ne bih bio napisao, jer bi tada bile licemjerne i porugljive. „Ako li brat ili sestra budu goli ili su bez svakidašnje hrane, a reče im koji od vas: Idite u miru, grijte se i nasitite se, a ne date im što im je potrebno za tijelo, kakva korist?“ (Jk 2, 15—16). Takva je neprijatnost riječi koja je samo riječ. No postoji i milost riječi, nadasve pisane riječi koja svladava vremenski i prostorni razmak i čini čovjeka prisutnim drugom čovjeku kojega osobno neće nikada susresti. Danas pomoću tiskanog papira čovjek posjećuje druge ljude, svećenik druge svećenike. Ne zanemarujmo ovo drugovanje riječi i knjige, pomoću kojih su toliko puta sv. Pavao, proroci, sam Isus Krist otajstveno dolazili k meni donoseći mi „utjehu Pisma“ (Rimlj 15, 4; 1 Kor 14, 3).

Htjeli bismo ove bratske stranice zaključiti citirajući odvažnog Kristovog svjedoka C. Peguy-a. Danas se bolje zna kolika je za njegova života bila samoća, relativni neuspjeh i kušnja očaja. Kasnije su ga slavili kao proroka, i zaista on je osvijetlio mnogo stvari. Za svoga života bio je ostavljen, prema njegovim vlastitim riječima, da „skapava od gladi“. Izišao je iz očaja jedino pouzdavajući se u našu Gospu od Chartres-a (a danas stazom njegova osamljenog

hodočašća stupa svake godine više od 15.000 studenata!). On je također dvije i pol godine prije svoje smrti (5. XI 1914) napisao ove retke koje je duboko proživio:

„Svaki je kršćanin danas vojnik, vojnik Kristov... Svaka naša vjernost je kao tvrđava... Svi smo mi poput otokâ koje bije golema oluja, a naši su domovi od reda utvrde na moru... Ništa nije tako lijepo kao vjernost u kušnji, ništa nije tako uzvišeno kao odvažnost u osamljenosti, ništa nije tako veliko kao onaj kojemu je povjeren stražarski položaj u samoći“.

(La vie spirituelle, novembre 1965,
str. 501—520)

Preveo o. Franjo CAREV

MOLITVA ZAJEDNICE

I NEDJELJA DOŠAŠĆA

Za svetu Crkvu Božju: neka blizina kraljevstva u njoj okupi sve izabrane — molimo te, Gospodine.

Za našu krepost ufanja: da nas Gospodin koji dolazi nađe budne —

Za obraćenje grešnika: neka nijedan ne sumnja u Božji sud —

Za zemaljske suce: da njihova pravda bude slika Božjeg milosrđa —

Za našu progonjenu braću: neka Božji sud poništi osudu ljudi —

Za pobjedu nad grijehom: da Bogu prepustimo sud nad našom braćom —

Za ovu svetu zajednicu: neka joj sudjelovanje kod Euharistije osigura blaženu vječnost —

II NEDJELJA DOŠAŠĆA

Za svetu Crkvu katoličku: neka njezini članovi pred svijetom svjedoče spasonosnost evanđelja — molimo te, Gospodine.

Za bolesnike i unesrećene: da ih ozdravljenje i poboljšanje njihova stanja pripravi na kraljevstvo koje dolazi —

Za rast naše ljubavi: naša ljubav prema siromasima neka im očituje blizinu Božjeg kraljevstva —